

5 Gyrstinge landbrugsflade

BESKRIVELSE

Nøglekarakter

Et storbakket, åbent, intensivt dyrket morænelandskab med spredt bebyggelse, enkel struktur og flere tværgående, tekniske anlæg.

Figur 1 Det storbakkede morænelandskab er præget af åbne flader og intensivt landbrugsdrift, og der er en del tekniske anlæg, særligt i den centrale del.

Beliggenhed og afgrænsning

Landskabskarakterområdet ligger i den vestlige del af Ringsted Kommune, grænsende op til Sorø Kommune. Området er afgrænset mod nord, øst og syd af dalsystemer. Dalen mod nord er skabt som tunneldal og rummer i dag Gyrstinge og Haraldsted søer. Mod øst og syd bugter Ringsted Å og Susåen sig i en dal skabt af en smeltevandsflod. Grænserne er sat, hvor dalsidernes hældning starter.

Landskabskarakteren

Gyrstinge landbrugsflade kan karakteriseres som et typisk østdansk morænelandskab, hvor arealanvendelsen er præget af landsbrugsdrift. Der findes en række landsbyer inden for området, fra nord Gyrstinge, Ørslevvester, Ørslev under Skoven, Bringstrup, Torpet, Sigersted og Skellerød. Foruden landsbyerne ses en del spredt bebyggelse og husmandssteder. De store intensivt dyrkede markflader, storbakkede terræn og bebyggelsesmønsteret giver landskabet en middel til stor skala. Det bevirker også, at landskabet opleves som åbent til transparent.

Tekniske anlæg præger området både rumligt, visuelt og støjmæssigt. Der er opstillet vindmøller flere steder, og området gennemskæres af motorvej, landevej, jernbanestrækninger og højspændingsledninger. Særligt den centrale del er domineret af vej og jernbane, mens landskabet i nordvest er mindre præget af tekniske anlæg.

Landskabskarakterens oprindelse

Landskabskarakteren kan spores tilbage til tiden omkring udskiftningen (slutningen af 1700-tallet), hvor landsbyerne blev grundlagt på deres nuværende positioner. Strukturen fra dengang kan stadig genfindes i landskabets struktur, landsbyernes beliggenhed samt de spredte husmandssteder. Siden er tekniske anlæg kommet til og har skabt nye strukturer i landskabet.

Naturgrundlag

Geomorfologi

Dannelsesmæssigt er området skabt som et bundmorænelandskab under sidste istid. Bundmorænen består af materiale, som er ført med under gletsjeren, og som er aflejret oven på landskabsformer skabt af tidligere istider og isfremstød.

Jordtype

Jordbunden består primært af moræneler med indslag af smeltevandssand, sten og grus. Ved Ørslevvester er et område med mere sandet jord, mens der ved Frøsmose Å syd for motorvejen er et område med ferskvandsaflejringer med et højt indhold af humus.

Terræn

Terrænet er storbakket med lange konforme kurver, der danner selvstændige bakkepartier. Områdets største landsbyer er alle placeret højt på disse bakkepartier. Stort set hele området ligger mere end 30 meter over havet med det højeste punkt på 62,5 meter over havet.

Vandelementer

Der findes ingen markante vandelementer i karakterområdet. Der findes mindre vandhuller spredt på markfladerne samt et større vådt mose- og engområde syd for Ørslevvester. Dette område benævnes Dønnermosen.

Arealanvendelse og landskabselementer

Bevoksningsstruktur

Det opdyrkede landskab er generelt sparsomt bevokset. De store flader har dog indslag af spredte buske og træer omkring vandhuller samt bevoksning

på diger og i markskel. Flere steder findes alleer eller vejtræer på række (øst for Gyrstinge, ved Dønnermosegård og nord for Bringstrup), ligesom spredt bebyggelse og landsbyer ofte er afgrænset af beplantning. Der findes et lille skovparti syd for Bringstrup. Den tværgående jernbane ligger nogle steder på dæmning, andre steder er den i niveau. Størstedelen af jernbanestrækningen er afskærmet af en bræmme af beplantning. Bevoksningen i området består primært af løvfældende arter.

Jernbanen på dæmning, der er omgivet af skov- og kratbevoksning. Dæmningen danner en visuel barriere i landskabet, men bevoksningen afhjælper samtidig visuelle forstyrrelser fra kørende tog.

Dyrkningsform

Der er landbrug, både planteavl og husdyravl, i det meste af karakterområdet. Der findes også små områder, der anvendes ekstensivt, herunder områder, der er sprunget i krat.

Bebyggelsesstruktur

Bebyggelsen i det åbne land er domineret af små til middelstore ejendomme, der ofte er placeret langs vejene. Områdets primære landsbyer er Gyrstinge, Ørslevvester, Ørslev under Skoven, Bringstrup og Sigersted, der alle er placeret forholdsvist højt i landskabet på de terrænmæssige bakkepartier. Torpet og Skellerød er små landsbyer, der begge er placeret på randen af ådalen ved Ringsted Å. Kendetegnende for disse landsbyer er deres visuelle forbindelse til Ringsted by.

Kulturhistoriske helheder og enkeltelementer

Landskabets oprindelse kan spores tilbage til slutningen af 1700-tallet, hvor landsbyerne blev udskiftet. Strukturen er stort set ikke ændret siden, og bebyggelses-, vej- og bevoksningsstruktur fremstår tilnærmelsesvist intakt. Det betyder også, at udskiftningsmønstrene i dag står som kulturhistoriske helheder. Selvom stjerneudskiftninger tydeligt kan genfindes på kort - eksempelvis omkring Gyrstinge og Ørslev under Skoven - er det ikke umiddelbart til at erkende, når man befinder sig i landskabet. Det storbakkede terræn skjuler de lige linjer, der ellers dannes af markskel, veje og diger med spredt bevoksning.

Den gamle kongevej, der førte fra Roskilde over Skjoldenæsholm og Haraldsted og videre mod Korsør, gik også igennem Ørslev under Skoven og Sigersted. Kongevejen måtte kun bruges af kongen (Christian den IV), hof-

fet og hæren. Vejen blev belagt med natursten, og i de gamle skovområder ved Skjoldenæsholm kan vejens oprindelige brolægning stadig genfindes.

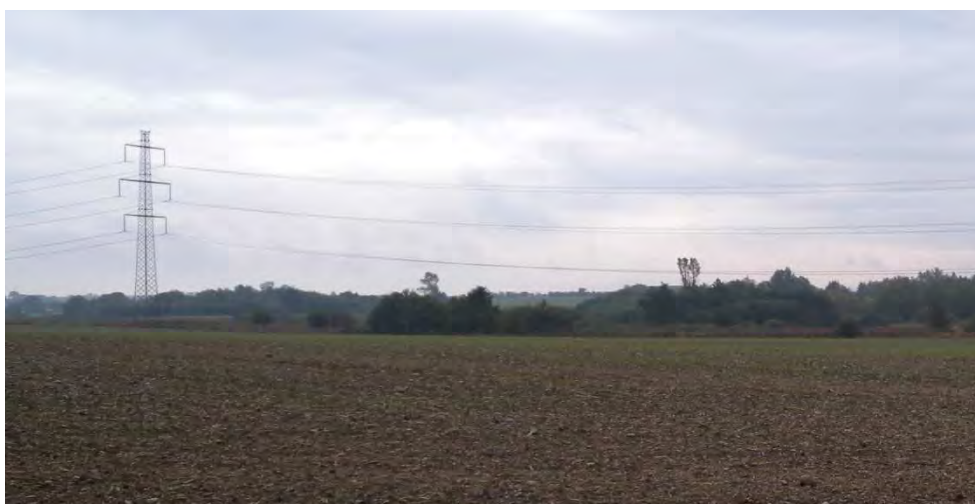
Der er kun ganske få fredede fortidsminder i landskabet.

Tekniske anlæg

Der er opstillet otte vindmøller inden for karakterområdet. De står alene eller i grupper på op til tre møller. Herudover er der en markant blå silo i tilknytning til landbrugsbyggeri syd for Sigersted. Området er gennemskåret af flere højspændingsledninger, en motorvej og jernbanestrækninger.

Rumlige og visuelle forhold

De karaktergivende elementer i forhold til landskabets rumlige og visuelle forhold, er de åbne jordbrugsflader. Desuden indgår de spredte gårdanlæg og småbevoksninger som karaktergivende elementer. Tilsammen giver det et landskab i mellem til stor skala med åbne og transparente afgrænsninger. Flere steder byder landskabet på vide udsyn, mens bebyggelse og småbeplantninger andre steder afskærer udsynet.

Bevoksningsstrukturen er væsentlig for landskabets visuelle forhold, ligesom en højspændingsledning er dominerende i det ellers rolige landskab

Landskabet fremstår visuelt uroligt og forstyrret pga. vindmøller og de krydsende højspændingsledninger. Lydbilledet kan opleves som støjende, hvilket skyldes de gennemgående jernbanelinjer, landevej og motorvej.

Landsbyerne er generelt højt beliggende i landskabet, og fra den østlige del af området fra Skellerød i syd til Ørslev under Skoven i nord er der en klar visuel sammenhæng med karakterområde 6 *Ringsted og Kværkeby by- og landbrugslandskab*. Ringsted og byens røde tage og tårne kan ses fra store dele af karakterområdet hen over ådalen, hvor Ringsted Å løber.

Oplevelsesrige delområder og enkeltelementer

Landskabskarakterområdet rummer fire markante delområder, der indbyder til særlige landskabsoplevelser. Fra landskabet i øvrigt er der også gode udsigtsmuligheder. Bl.a. fra området øst for Skellerød, Torpet og Ørslev under Skoven, hvor der er udsigt til Ringsted med de mange røde tage.

Gyrstinge ligger markant i landskabet og rummer tydelige spor efter landsbyens stjerneudskiftning. Der er desuden vid udsigt til Bøgeskovene mod vest og Gyrstinge Sø i nord.

Syd for Gyrstinge, mellem Ørslevvester og Ørslev under Skoven, ligger et ekstensivt og delvist tilgroet vådt område, Dønnermosen, der rummer § 3-beskyttet mose og engområder. Delområdet står i kontrast til det omgivende landskab og giver mulighed for alternative landskabsoplevelser.

I kraft af Sigersteds placering på en lokal bakketop er der markante ud- og indsigtsforhold. Især Sigersted Kirke kan ses på stor afstand, og herfra er der vid udsigt. Den markante placering opleves særligt fra syd og øst. Vejstrukturen i Sigersted vidner om tidligere tiders stjerneudskiftning.

Tekniske anlæg, byudvikling eller andre landskabselementer

Tekniske anlæg præger hele området rumligt, visuelt og støjmæssigt. Det drejer sig om vindmøller, motorvejen, landvejen mod Sorø, to jernbanetrækninger henholdsvis øst-vest og nord-syd gående og talrige højspændingsledninger. Især den centrale del er domineret af vej, jernbane m.m., hvor den nordvestlige og sydvestlige del er mindst præget af tekniske anlæg.

De lange kig over landskabsområdet samt de tilgrænsende landskabsområder giver et overordnet godt indtryk af sammenhængen i landskabet mellem natur- og kulturgrundlag på henholdsvis landbrugsfladen og de tilgrænsende lavtliggende og mere våde dalområder.

Nøglefunktioner

Nøglefunktioner, udvikling og planlagte ændringer

Landskabskarakteren afspejler intensiv landbrugsdrift. For at opretholde den eksisterende landskabskarakter er fortsat drift af jorden og vedligeholdelse af den spredte bevoksning væsentlig. Landskabskarakteren er også præget af, at området og landsbyerne løbende er udviklet til moderne beboelse. Det er derfor væsentligt at opretholde karakterområdets funktion som attraktiv hjemegn med landsbyer i udvikling, og områder med rekreativ værdi.

Udviklingstendenser

Karakterområdet er generelt præget af udvikling og forandring i form af flere tekniske anlæg. Især den centrale del af karakterområdet har forandret sig i takt med udvikling af infrastrukturen med motorvej, landevej, jernbaner, højspændingsledninger. I randen af flere landsbyer er der sket byudvikling.

Planlagte ændringer

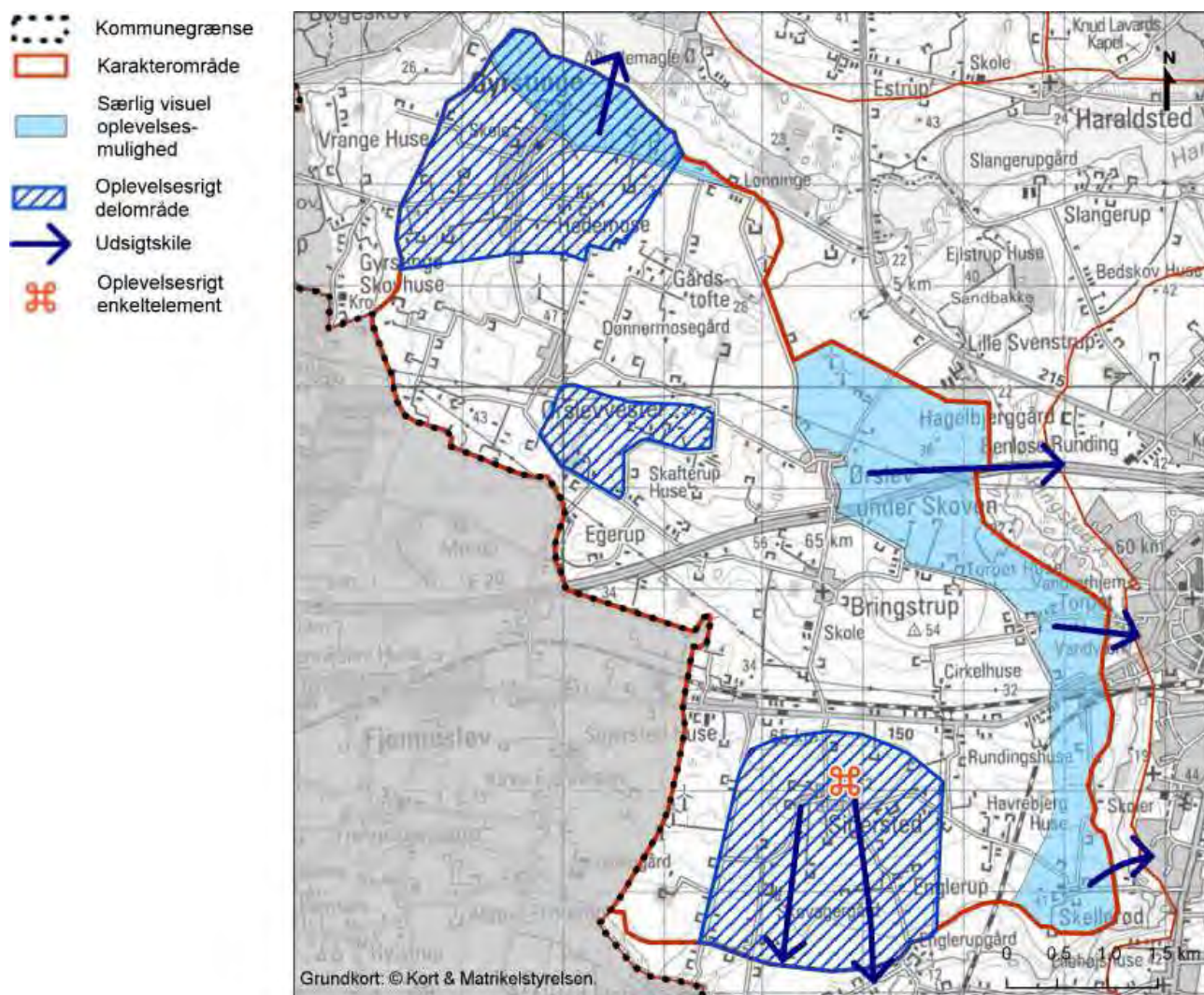
Området øst for Bringstrup og Torpet er udpeget som boligområde på sigt. Kommunen ønsker at tilbyde et nyt attraktivt boligområde med nærhed til naturen og det åbne land.

Ved udskiftning af tre eksisterende vindmøller er der udpeget et vindmølleområde vest for Sigersted med mulighed for opsætning af nye vindmøller.

VURDERING

Landskabskarakterområdet er afgrænset og karakteriseret af sammenspil mellem naturgrundlaget, arealanvendelsen og de rumlige visuelle forhold. En vurdering af landskabet skal bruges som grundlag for varetagelse af de landskabelige interesser i det fremtidige arbejde med landskabet i Ringsted Kommune.

Vurderingen indeholder en vurdering af de særlige visuelle oplevelsesmuligheder i landskabet samt en angivelse af landskabets sårbarhed i forhold til konkrete udviklingsprojekter.

De særlige visuelle oplevelsesmuligheder og oplevelsesrige delområder i karakterområde 5.

Særlige visuelle oplevelsesmuligheder

Generelt findes flere steder i karakterområdet udsigter på tværs af landskabet og med visuel relation til de tilstødende karakterområder. Mod nord er der visuelle oplevelsesmuligheder nord for Gyrstinge og langs med Gyrstinge Sø og Gyrstinge og Gørlev Mose. Samtidig er udsigten i østlig retning

mod og over Ringsted Ådal. På den anden side af ådalen tegner Ringsted by tydeligt silhuetten og lever op til betegnelsen som ”byen med de røde tage”.

Ringsted ses i baggrunden henover Ringsted Ådal

Landskabskarakterens sårbarhed

Landskabets bakkede grundlag giver gode udsigtsmuligheder fra såvel landsbyerne som fra ådals- og tunneldalsskrænterne. En del af karakterområdet er i dag præget af tekniske anlæg og hele karakterområdet er som sådan sårbart over for yderligere tekniske anlæg, der vil sløre det ellers varierede og oplevelsesrige landskab.

Særligt sårbare områder

Området syd for Gyrstinge vurderes at være særlig sårbart overfor ændringer, som kan sløre områdets storbakkede, åbne, dyrkede karakteristika med mindre landsbyer og spredt bebyggelse. Dette gælder også byens synlighed i landskabet, der underbygges af det åbne landskab. Eksempler på ændringer, der kan være slørende, er nye anlæg og bebyggelse, som kræver en placering i det åbne land.

Fra hele den østlige del af karakterområdet er der særlige visuelle oplevelsesmuligheder i kraft af udsigter over Ringsted Ådal og mod Ringsted. Den åbne karakter og muligheden for lange kig er sårbar over for tiltag, der kan begrænse det generelt vide udsyn. Eksempler er høj og voluminøs bebyggelse højt i terrænet, ligesom høj beplantning også vil være i strid med karakterområdets rumlige forhold.

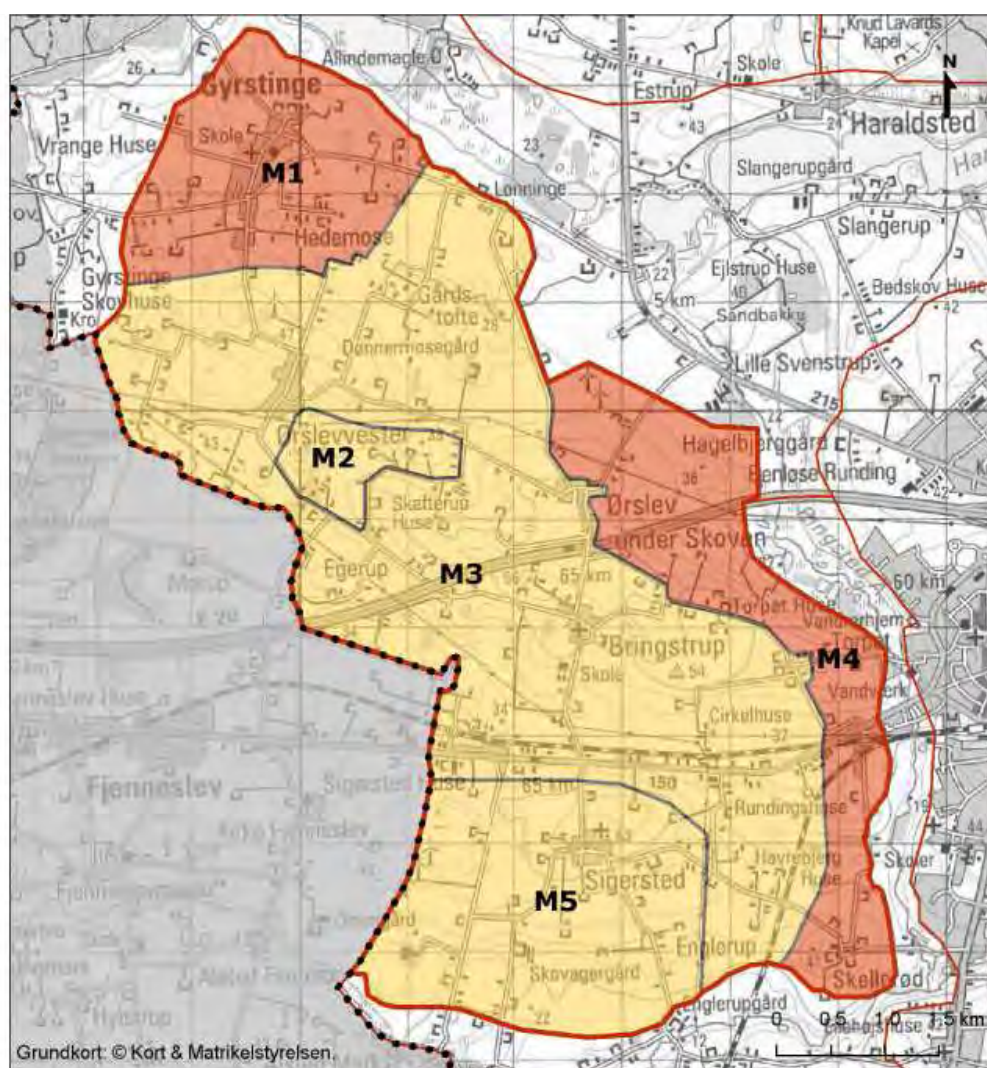
Det ekstensive og delvist tilgroede våde område mellem Ørslevvester og Ørslev under Skoven fremstår kontrasterende i landskabskarakterområdet. Vådområdet er beskyttet som § 3-område, henholdsvis som eng og mose, og er så småt under tilgroning. Området er sårbart over for ændringer i vandtilførsel samt kunstig afvanding.

FREMTIDIG PLANLÆGNING OG FORVALTNING

Den fremtidige planlægning og forvaltning tager udgangspunkt i kortlægningen af landskabskarakteren samt overvejelser omkring landskabskarakterens tilstand og styrke i de udpegede delområder.

For delområderne er det nedenfor angivet, om karakteren skal beskyttes, vedligeholdes, udvikles eller forbedres. Der kan også forekomme overlap mellem disse forskellige strategiske mål inden for et karakterområde. Endelig angives en række tiltag, handlinger og initiativer, som bør enten begrænses eller igangsættes for at imødekomme den ønskede udvikling for hvert delområde.

- Kommunegrænse
- Karakterområde
- Vedligeholde
- Beskytte

De strategiske mål for delområder i karakterområde 5.

M1 - beskytte

Landskabet inden for M1 skal beskyttes, idet der er tale om et særligt karakteristisk delområde hvor tilstanden er god. Der findes desuden særlige visu-

elle oplevelsesmuligheder knyttet til udsigten over Haraldsted tunneldal og Gyrstinge Sø.

Anbefalede handlinger og initiativer:

- › Større sammenhængende skovrejsning bør undgås i området, ligesom andre tiltag (større sammenhængende byggeri, markante tekniske anlæg, store fritliggende landbrugsejendomme), der kan forringe de gode udsigtsmuligheder og visuelle sammenhænge inden for delområdet, bør undgås.
- › Strukturen i området kan beskyttes ved at bevare de eksisterende veje samt ved at understøtte den landbrugsmæssige drift af jorderne i delområdet. Landbrugsmæssig drift af jorden medvirker samtidig til at bevare den åbne karakter.

M2 - vedligeholde

M2 skal vedligeholdes. Delområdet fremstår kontrasterende i kraft af sin ekstensive og tilgroede karakter, mens tilstanden er middel. Det eng- og moseprægede delområde bidrager med en anderledes landskabsoplevelse og skaber kontrast til det omgivende, landbrugsdominerede landskab. Området skal vedligeholdes, men der er også mulighed for at forbedre tilstanden.

Anbefalede handlinger og initiativer:

- › Opretholde ekstensive drift og undgå eksempelvis dræning af de våde partier. Delområdets naturlige udvikling vil være tilgroning, hvilket kan ændre tilstanden som eng- og moseområde. Det er dog nærmere områdets naturpræg end områdets tilgroningsgrad, der er væsentligt for landskabsoplevelsen, selvom tilgroning på sigt vil ændre delområdets karakter.
- › Undgå yderligere tekniske anlæg på tværs af området eller i udkanten af delområdet.
- › Tilstanden kan forbedres ved, at et større område omkring mosen henlægges med ekstensiv drift.

M3 - vedligeholde

M3 ligger som det centrale delområde og er præget af gennemgående tekniske anlæg. Landskabet er karakteristisk, men tilstanden er middel til dårlig og der er derfor også mulighed for forbedringer.

Anbefalede handlinger og initiativer:

- › Fortsat landbrugsmæssig drift og begrænsning af skovrejsning vil medvirke til at vedligeholde karakteren.

- › Opførelse af nyt byggeri og siloer i tilknytning til landejendomme bør ske i forbindelse med afskærmende beplantning. Dette er særligt vigtigt for ejendomme højt placeret i det åbne landskab.
- › Eksisterende siloer kan med fordel omkranses af beplantning, så de ikke indtager dominerende roller i landskabet.

M4 - beskytte

M4 skal beskyttes, da landskabet her er karakteristisk, tilstanden er middel til god og der fra hele området er særlige visuelle oplevelsesmuligheder forbundet med udsigten over ådalen og Ringsted by. Områdets åbne karakter er sårbar overfor en udvikling, der ikke harmonerer med karakterområdets rumlige visuelle forhold, eksisterende udsigtsmuligheder og visuelle sammenhænge. Et område øst for Bringstrup og Torpet er på sigt udpeget som et potentielt boligområde.

Anbefalede handlinger og initiativer:

- › Landskabets åbne karakter bør beskyttes ved at understøtte og sikre den landbrugsmæssige drift, der giver mulighed for lange kig på tværs af de åbne markflader.
- › Kommende bebyggelse bør holdes lav og med respekt for terrænet, der skråner ned mod ådalen. Samtidig bør bebyggelsen ligge i tilknytning til eksisterende byggeri ved landsbyen Torpet, så der ikke opstår en fritliggende enklave af boliger.
- › Området skal beskyttes mod tiltag (større sammenhængende skovrejsning, større sammenhængende byggeri, store landbrugsejendomme) der kan ændre på den åbne karakter og de visuelle relationer på tværs af ådalen.

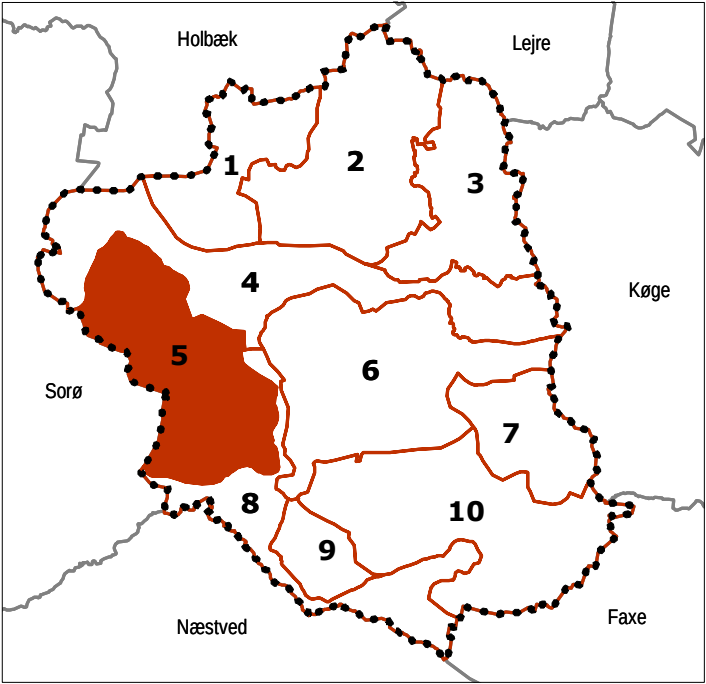
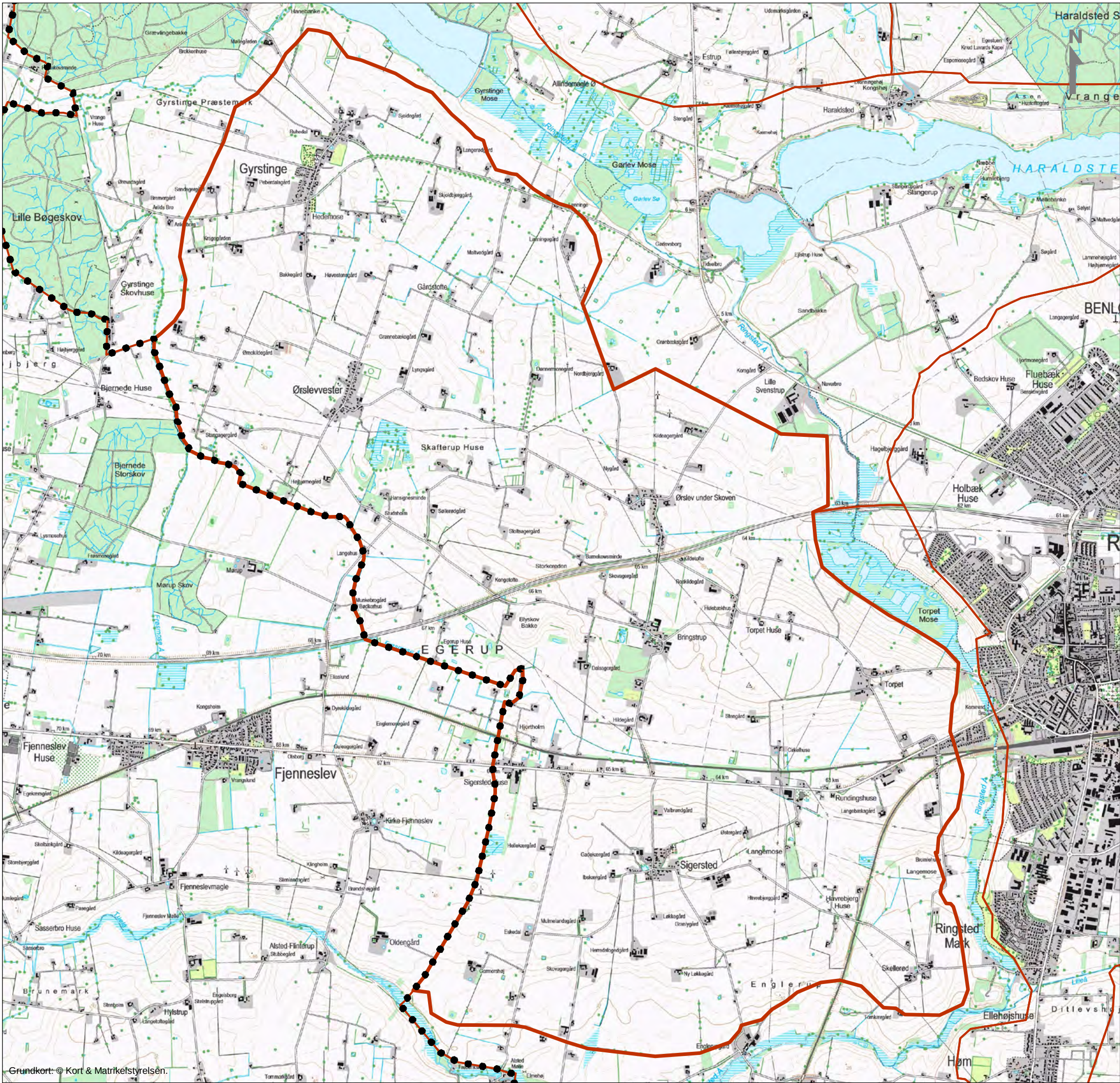
M5 - vedligeholde

Delområdet omkring Sigersted vurderes at være karakteristisk og med en god tilstand, hvor landskabskarakteren ikke er forstyrret, men fremstår synlig og harmonisk. Derfor skal delområdet vedligeholdes. Fra Sigersted er der desuden gode muligheder for udsigter mod syd, ligesom Sigersted Kirke er placeret markant i landskabet. Et mindre område tæt ved kommunegrænsen til Sorø, hvor der i dag allerede er opstillet tre vindmøller, er udpeget som fremtidigt vindmølleområde.

Anbefalede handlinger og initiativer:

- › Skovrejsning bør undgås i området øst for Skælskørvej, ligesom andre tiltag (større sammenhængende byggeri, store fritliggende landbrugsejendomme), der kan forringe de gode udsigtsmuligheder og visuelle sammenhænge inden for delområdet, bør undgås.

- › Landskabets åbne karakter bør beskyttes ved at understøtte og sikre den landbrugsmæssige drift, der giver mulighed for lange kig på tværs af de åbne markflader og særligt mod syd.
- › Strukturen i området kan beskyttes ved at bevare de eksisterende veje samt ved at understøtte den landbrugsmæssige drift af jorderne i delområdet. Landbrugsmæssig drift af jorden medvirker samtidig til at bevare den åbne karakter.
- › De særlige visuelle oplevelsesmuligheder bør vedligeholdes ved at friholde delområdet for større tekniske anlæg der kan forstyrre udsigten mod syd samt hindre indsigten til Sigersted Kirke. Udskiftning af de eksisterende vindmøller i det udpegede område er ikke i modstrid med dette, da det særligt er udsigten mod syd, der skal vedligeholdes.

Ringsted Kommune Landskabskarakteranalyse

Oversigtskort Landskabskarakterområde 5 Gyrstinge landbrugsflade

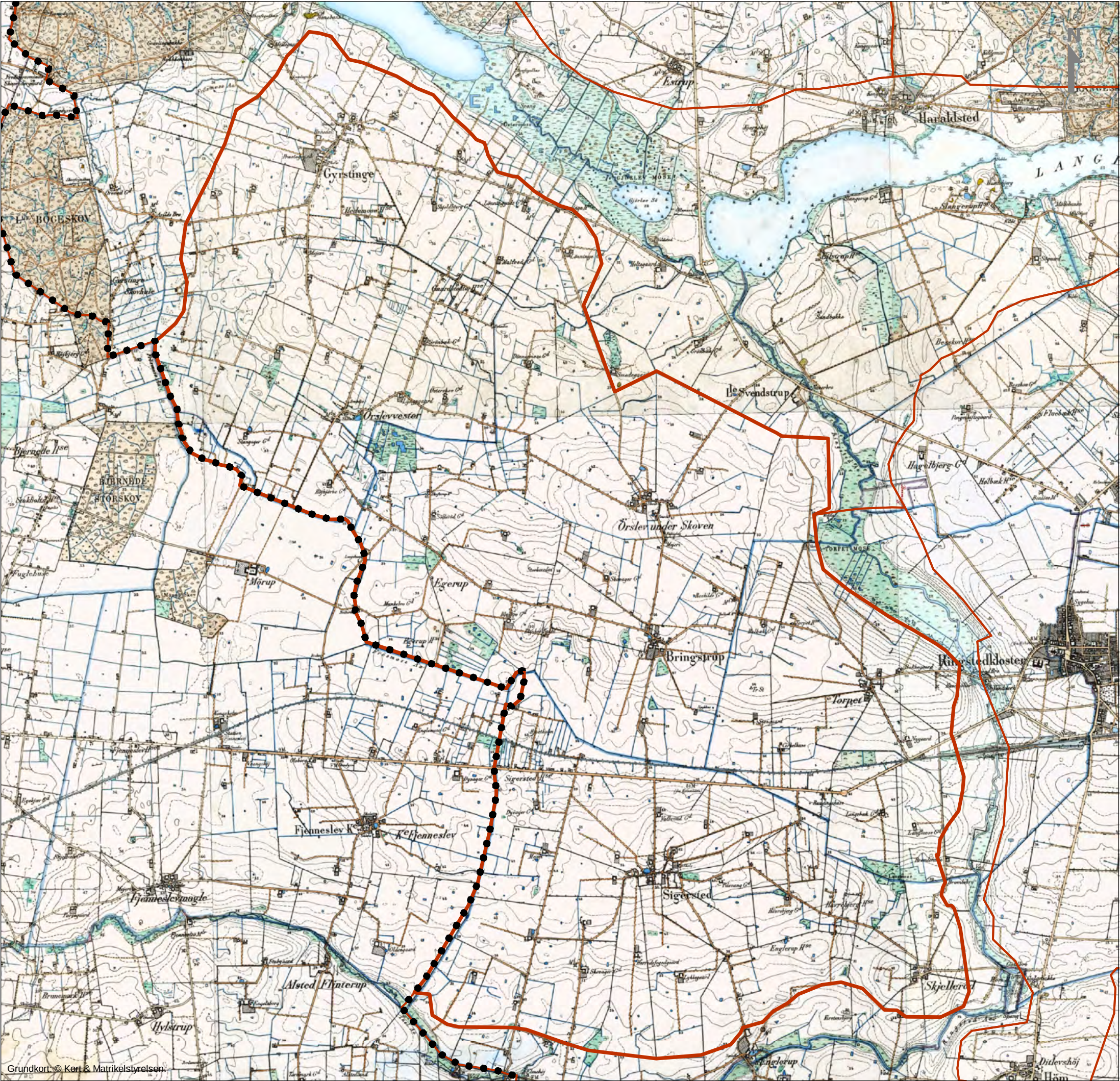
O:\A030000\A032485\3_Pdoc\GIS\Kortbilag\Bilag 5-1 Oversigtskort.WOR

COWI

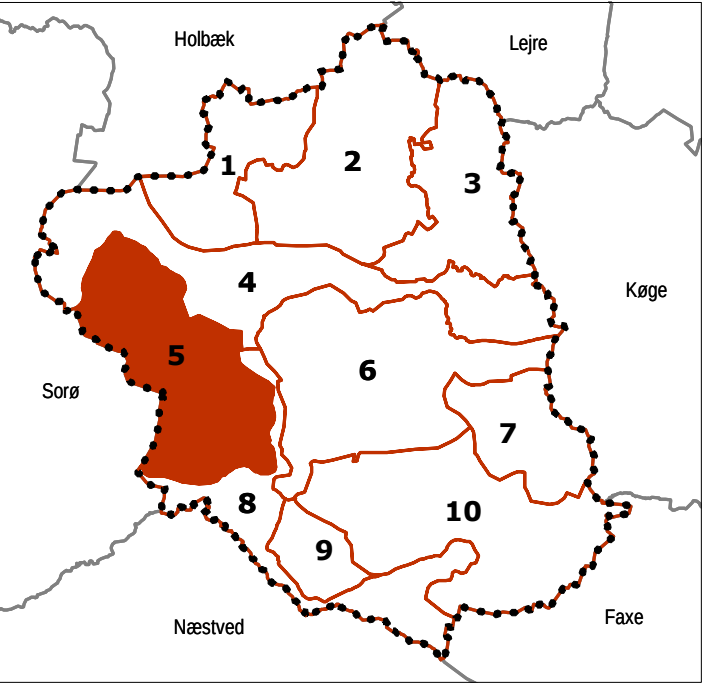
COWI A/S
Parallevej 2
2800 Kongens Lyngby

Telefon 56 40 00 00
cowi@cowi.dk
www.cowi.dk

ATR nr.:	A032485
Tegn./Udarb.	BJO / LHJN
Kontr.	AKJO
Godk.	LHJN
Mål	1:35.000 (A3)
Dato	25. jan. 2013
Dokument nr.	
Rev.	
Bilag 5-1	0

0 0.5 1 km

Ringsted Kommune Landskabskarakteranalyse

Høje målebordsblade Landskabskarakterområde 5 Gyrtinge landbrugsflade

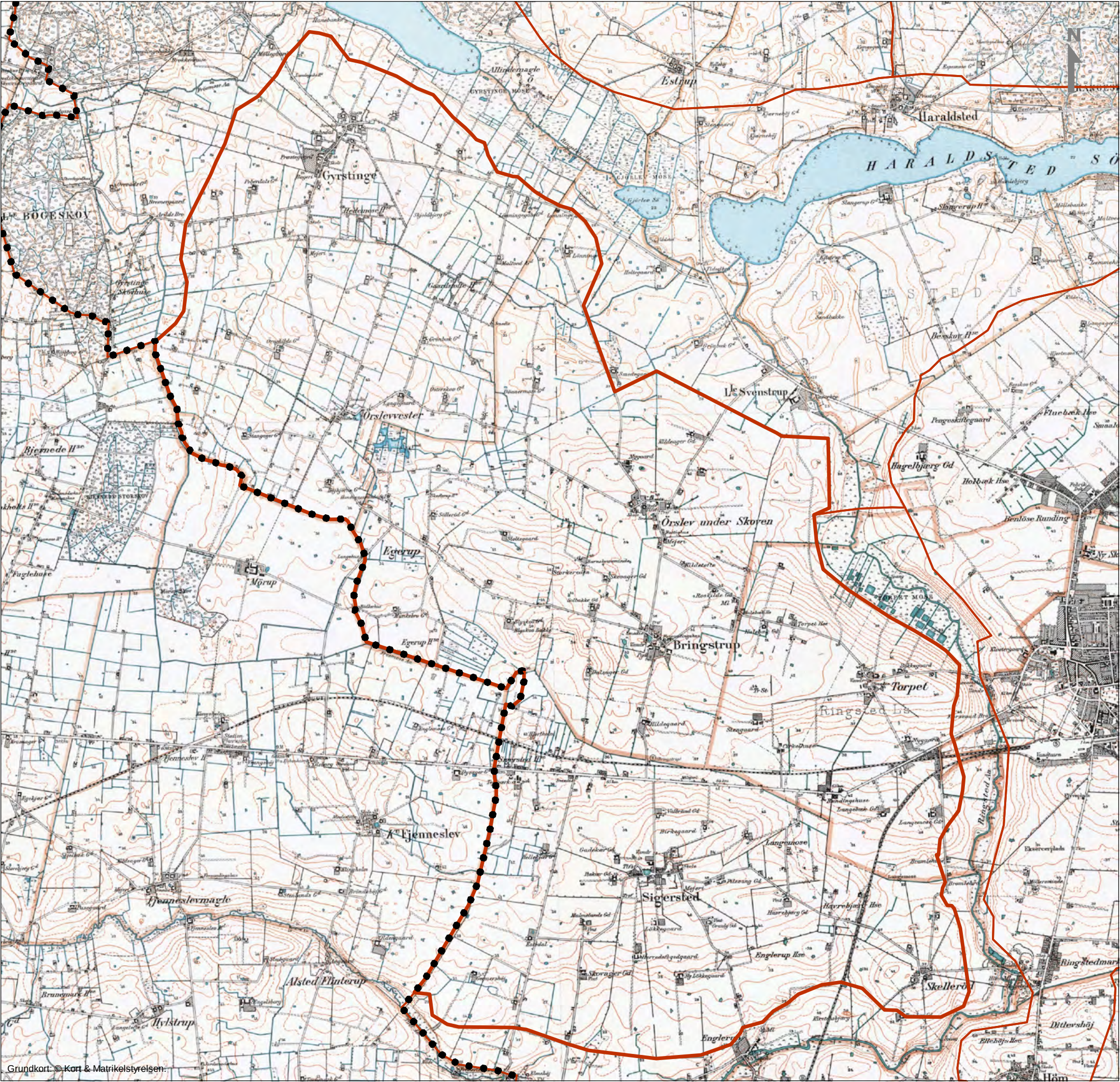
O:\A030000\A032485\3_Pdoc\GIS\Kortbilag\Bilag 5-2 Høje målebordsblade.WOR

COWI

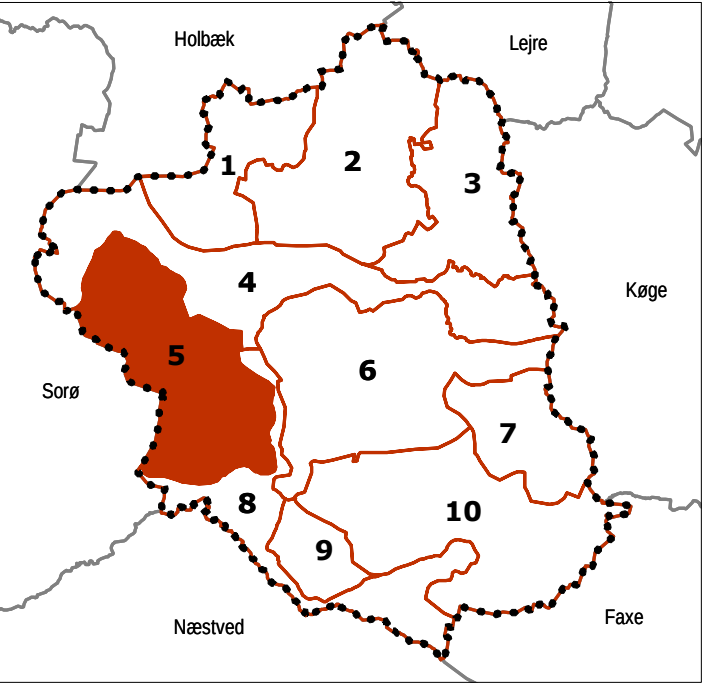
COWI A/S
Parallevej 2
2800 Kongens Lyngby

Telefon 56 40 00 00
cowi@cowi.dk
www.cowi.dk

ATR nr.:	A032485
Tegn./Udarb.	BJO / LHJN
Kontr.	AKJO
Godk.	LHJN
Mål	1:35.000 (A3)
Dato	25. jan. 2013
Dokument nr.	Rev.
Bilag 5-2	0

0 0.5 1 km

Ringsted Kommune Landskabskarakteranalyse

Lave målebordsblade Landskabskarakterområde 5 Gyrstinge landbrugsflade

O:\A030000\A032485\3_Pdoc\GIS\Kortbilag\Bilag 5-3 Lave målebordsblade.WOR

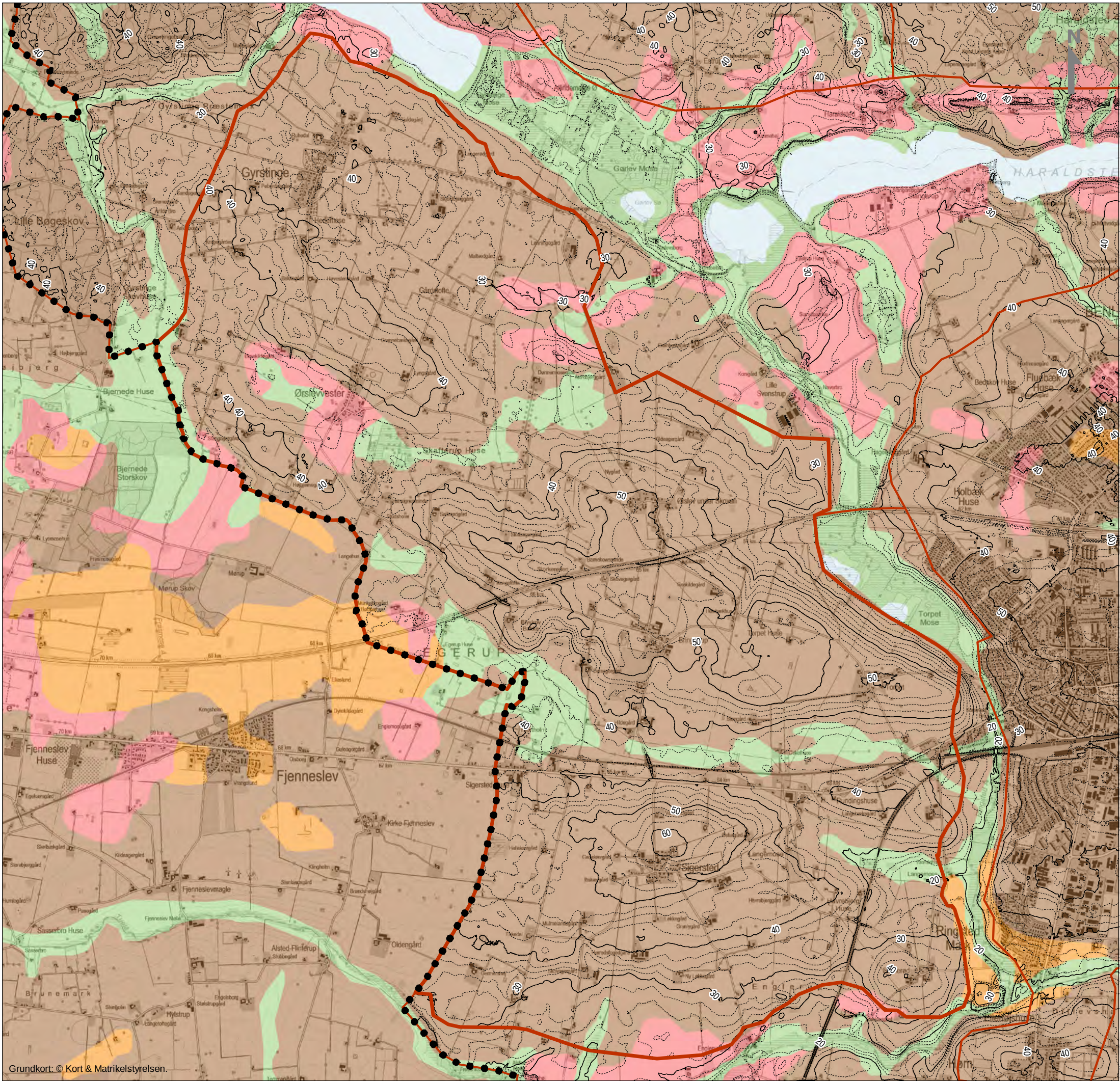
ATR nr.:	A032485
Tegn./Udarb.	BJO / LHJN
Kontr.	AKJO
Godk.	LHJN
Mål	1:35.000 (A3)
Dato	25. jan. 2013

COWI

COWI A/S
Parallevej 2
2800 Kongens Lyngby

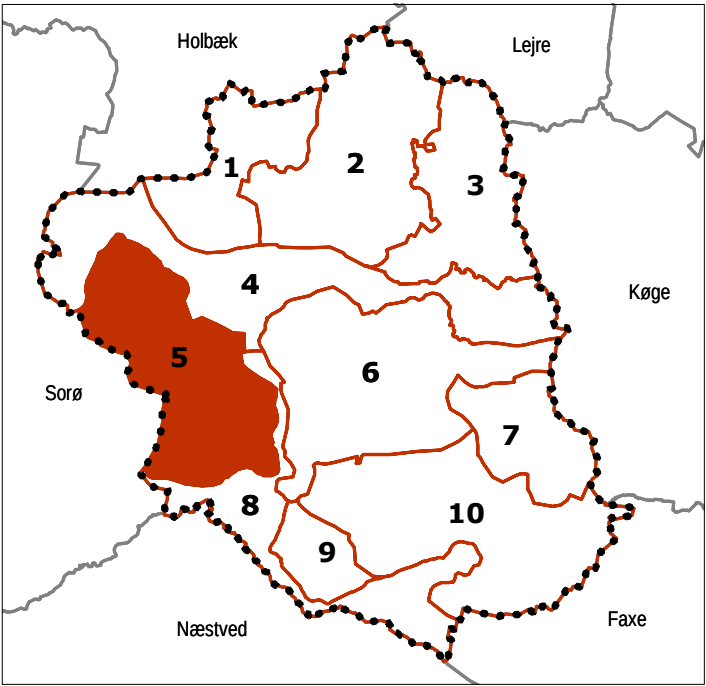
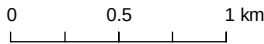
Telefon 56 40 00 00
cowi@cowi.dk
www.cowi.dk

Dokument nr.	Rev.
Bilag 5-3	0

Jordarter:

- Flyvesand (ES)
- Ferskvandsdannelser (FS)
- Marsk (HV)
- Marint sand og ler (HS)
- Strandvolde (HG)
- Moræne sand og grus (MS)
- Moræneler (ML)
- Smeltevandssand og -grus (DS)
- Smeltevandsler (DL)
- Ekstramarginale aflejringer (TS)
- Ældre havaflejringer (YS)
- Prækvartære bjergarter
- Søer (SØ)
- Fyld, havne, dæmninger, diger m.m.

Ringsted Kommune
Landskabskarakteranalyse

Jordart
Landskabskarakterområde 5
Gyrstinge landbrugsflade

O:\A030000\A032485\3_Pdoc\GIS\Kortbilag\ Bilag 5-4 Jordart.WOR

ATR nr.:	A032485
Tegn./Udarb.	BJO / LHJN
Kontr.	AKJO
Godk.	LHJN
Mål	1:35.000 (A3)
Dato	25. jan. 2013

COWI

COWI A/S
Parallevej 2
2800 Kongens Lyngby

Telefon 56 40 00 00
cowi@cowi.dk
www.cowi.dk

Dokument nr.	Rev.
Bilag 5-4	0